

# ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ БЕНЕФІЦІАРНОГО ВЛАСНИКА ДОХОДУ В УКРАЇНІ

**Костянтин Пенської**  
старший консультант АО «Sayenko Kharenko»



**SAYENKO KHARENKO**  
NEWLAW FIRM

# СУТНІСНИЙ ПІДХІД

- Аналіз судової практики свідчить, що в Україні фактично відбувається відхід від **формального підходу** (коли для підтвердження бенефіціарного статусу аналізувались в основному положення договорів та перевірялась наявність сертифіката нерезидента) до **сутнісного підходу**.
- При цьому, спостерігалась тенденція щодо направлення ВАСУ справ на новий розгляд саме для фактичного дослідження бенефіціарності отримувача доходів.
- Вимоги до бенефіціарного власника в рамках нових тенденцій судової практики та роз'яснень податкових органів фактично зводяться до такого:
  - ✓ «фактичний отримувач доходу» **не має тлумачитися у вузькому, технічному сенсі**, його значення **слід визначати відповідно до мети, завдань міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування**, таких як «уникнення від сплати податків», і з урахуванням таких основних принципів, як «запобігання зловживанням положеннями договору»;
  - ✓ для визнання особи бенефіціарним власником необхідним є не тільки наявність правових підстав для безпосереднього отримання доходу, але і того, що така особа повинна бути безпосереднім вигодоотримувачем, тобто особою, яка **отримує вигоду від доходу та визначає його подальшу економічну долю**.
    - Рішення ВАСУ від 24.03.2014, справа №К/800/52155/13
    - Коментарі до Модельної конвенції ОЕСР (обов'язковий характер - ?)

# СУТНІСНИЙ ПІДХІД: СПРАВА ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

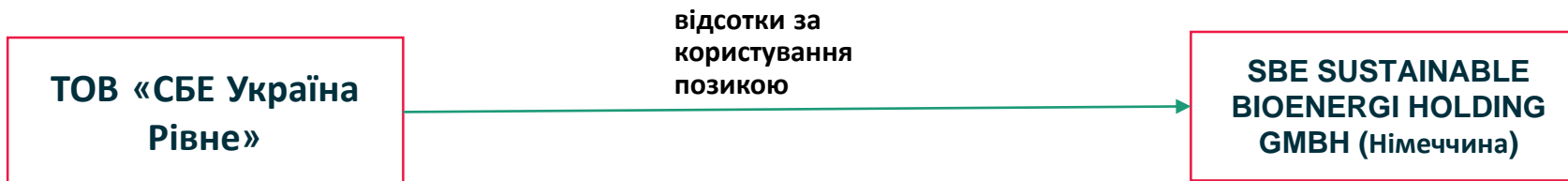
## LPN структура



- Суд прийняв аргументи податкового органу, що UK SPV CREDIT FINANCE PLC здійснювало **транзит процентних доходів**, отриманих за кредитами від ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», на користь бенефіціарів-власників облігацій, випущених цією компанією, отже не є їх бенефіціарним отримувачем, а лише виконує функцію номінального утримувача (номінального власника), посередника щодо такого доходу.
- Податковим органом була опрацьована фінансова та податкова звітність UK SPV CREDIT FINANCE PLC (за даними офіційного сайту реєстраційної палати Companies House) та встановлено, що, враховуючи **специфіку діяльності цієї компанії, мету її створення** (мета її діяльності: випуск облігацій, кошти від розміщення яких будуть використані для забезпечення надання компанією позик (кредитів) на користь ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»), а також **показники її діяльності**, які вказують на те, що UK SPV CREDIT FINANCE PLC здійснює транзит процентних доходів, отриманих від ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» на користь бенефіціарів-власників облігацій, випущених цією компанією.
- Додатково висновки контролюючого органу підтверджені отриманими **відповідями від Компетентного органу** Великобританії на відповідні запити.
- Судом не прийняті доводи відносно підтвердження бенефіціарного статусу отримувача доходів згідно з сертифікатами податкової резидентності, оскільки довідки підтверджують лише статус податкового резидента для цілей застосування Податкової конвенції, проте, ці **довідки не підтверджують та не спростовують інформацію щодо власника чи посередника доходів**.

*(Ухвала Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 16.03.2017 по справі ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» № 804/3765/16. Постанова оскаржується в касаційному порядку)*

# ОБОВ'ЯЗОК ДОКАЗУВАННЯ ЗВОРОТНОГО



## СПРАВА ТОВ «СБЕ УКРАЇНА РІВНЕ» (ПОСТАНОВА ВСУ ВІД 21.03.2018 РОКУ, СПРАВА №803/1005/17)

### Відсутність довідки про кінцевого бенефіціарного власника отриманих доходів

Чинним законодавством не передбачено ні уповноваженого органу, ні форми звітності, на підставі яких резидент міг би документально підтвердити фактичне право на одержання доходу (статус бенефіціарного власника).

Доводи про відсутність документів, які засвідчують, що нерезидент є бенефіціарним отримувачем доходу, правомірно не прийняті судом апеляційної інстанції до уваги у зв'язку із їх безпідставністю.

### Обов'язок доказування зворотного

У разі заперечення обставин щодо бенефіціарного власника, обов'язок доказування зворотного в силу положень КАСУ покладається на контролюючий орган як на суб'єкта владних повноважень, однак у даній справі висновки відповідача базуються лише на тому, що така довідка не надана Компанею.

### Відсутність доказів перерахування доходів третім особам

Ані договори, укладені позивачем з нерезидентом, ані інші докази у справі, не містять підтверджень того, що грошові кошти, перераховані нерезиденту як проценти за договором позики, перераховувались іншим особам.

### Лист нерезидента щодо бенефіціарного власника доходу

Відповідно до листа кредитора із засвідченим перекладом компанія SBE SUSTAINABLE BIOENERGI HOLDING GMBH підтверджує, що вона є резидентом Федеративної Республіки Німеччина з моменту заснування та є вигодонабувачем (бенефіціарним власником) отриманих в Україні доходів.

### Відсутність довідки про сплачену нерезидентом суму податку

З урахуванням аналізу норм вітчизняного та міжнародного права, такий обов'язок нічим не передбачений

# ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ДОКАЗОВОЇ БАЗИ

## Перелік доходів, щодо яких має застосовуватися концепція бенефіціарного власника

- Має визначатися з урахуванням положень відповідних Податкових конвенцій.
- Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені ПКУ, застосовуються правила міжнародного договору.

## Інструменти формування доказової бази податковими органами

- Аналіз договорів із нерезидентами
- Отримання інформації з публічних джерел
- Направлення запитів до компетентних державних органів в юрисдикції отримувача доходу



**SAYENKO KHARENKO**  
NEWLAW FIRM

- Переулок Музейний, 10
- г. Киев 01001, Украина
- тел. +38 044 499 00 00
- Email: [info@sk.ua](mailto:info@sk.ua)